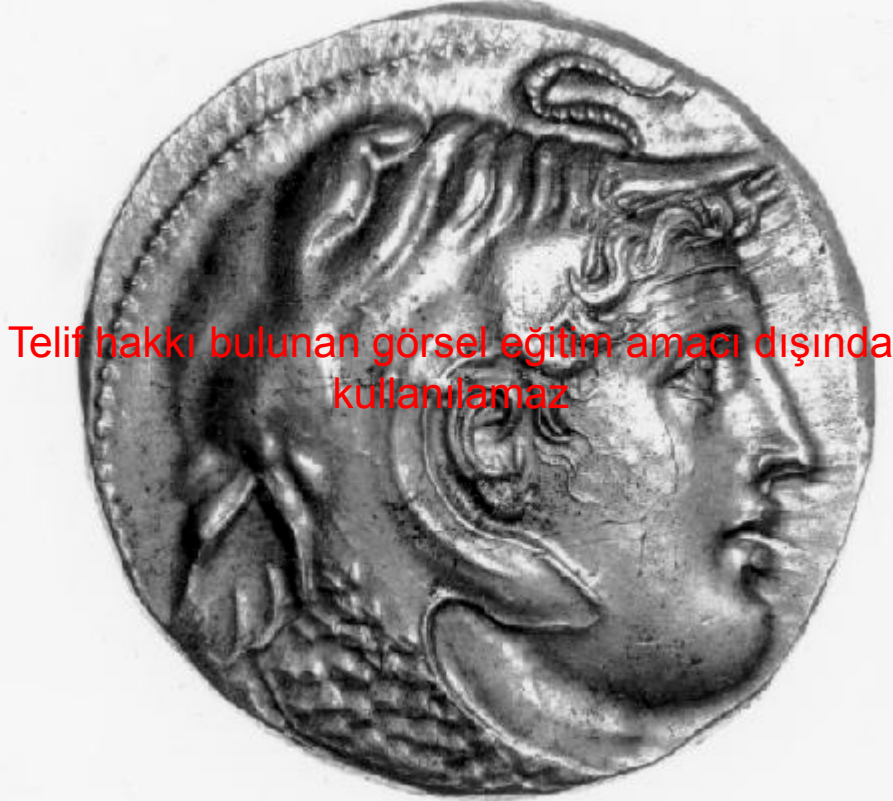

KLA 426
GreK Heykeltıraşlığında
Portre Gelişimi

Portrecilik Genel

Prof. Dr. Erhan Öztepe

Grek Portreleri Heykeller ve Sikkeler

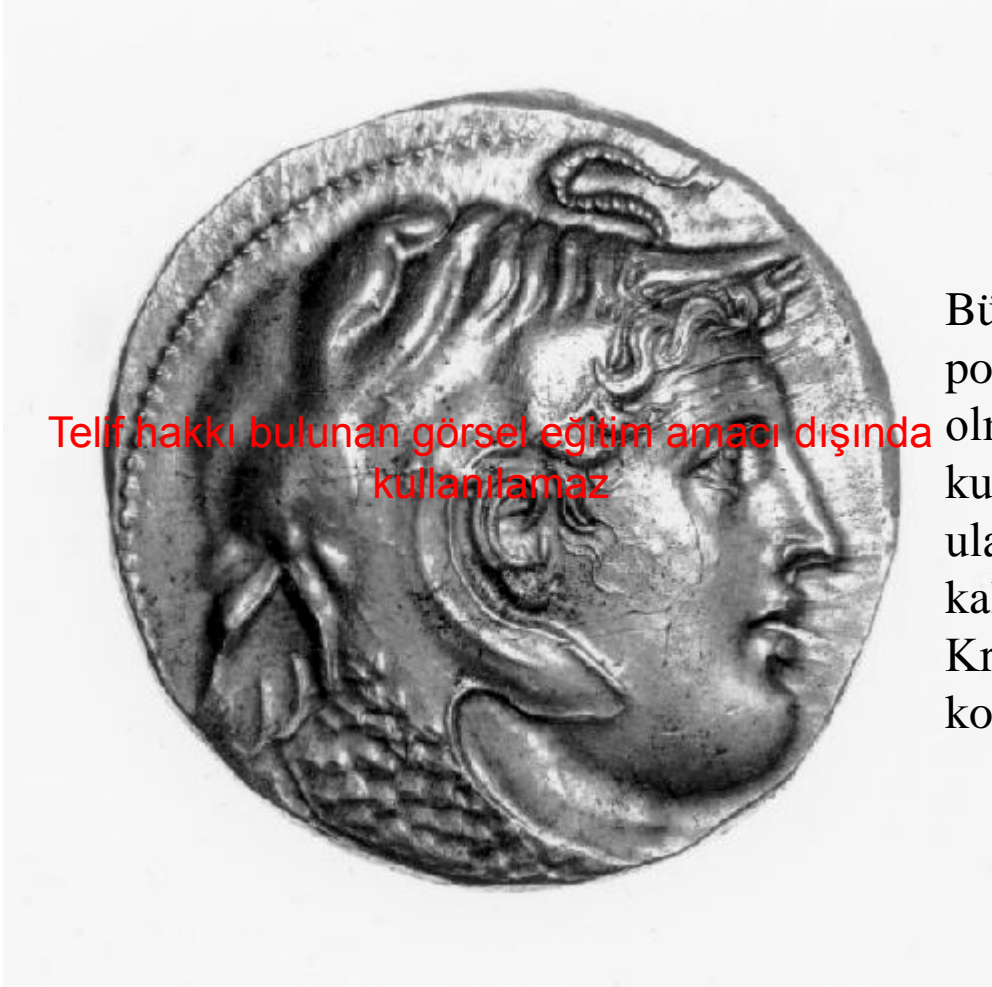
Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

Büyük İskender Grek Kültür Bölgesinde sikkeler üzerinde gözüken ilk kraldır. Ancak bu yeniliğin yayılması biraz zaman almıştır. Bu durum ancak her yerde geçerli olmamıştır. B.İskender'in ardılları düzenli olmayan portreli sikke darplarına sahipti. Hellenistik dönemden pek çok kralı bu yüzden sikke portreleri olarak tanımıyoruz. Diğer taraftan Hellenistik dönem krallarının portreleri başka materyallerde nadiren korunmuştur. Aynı kralın betimlendiği portreler birbirlerinden çok farklı olabilirler. Farklı türlerde sikke betimleri ve portreler birbirlerinden uzaklaşan tasarımlarda gözükebilirler. Buna en iyi örnek farklı biçimdeki B.İskender portreleridir.

İskender Sikkesi MÖ 317-306/305

Görsel kaynağı: <http://viamus.uni-goettingen.de/>

Grek Portreleri Heykeller ve Sikkeler

Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

Büyük boyutlu Hellenistik dönem krallarının portreleri ile ilgili pekçok tarihsel kaynak olmalıydı. Malzeme olarak çoğunlukla bronz kullanıldığı için çok az kısmı günümüze ulaşabilmiştir. Farklı malzemeden bugüne kalanlar ise çoğunlukla mütevazı işçiliktir. Kralın kontrolünde basılmış olan sikkeler bu konudaki en iyi örneklerdir.

İskender Sikkesi MÖ 317-306/305

Görsel kaynağı: <http://viamus.uni-goettingen.de/>

Mısır'daki hanedanlığın kurucusu olan I. Ptolemaios'un portresi (MÖ 283-246) tüm hükümler zamanı boyunca darp edilmiştir. Sikke betimleri yapılan kıyaslamalar Kopenhag'daki bir portrenin artık arkeoloji literatüründe tartışılmayan bir biçimde I. Ptolemaios olarak tanımlanmasına yol açmıştır.

Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

Görsel kaynağı: <http://viamus.uni-goettingen.de/>

Sikke ile porte heykelin kıyaslanmasında bazı benzerlikler tanınabilir. Keskin çıkıntılı alın alt yarısı, derine yerleştirilmiş olan göz yuvarlakları ve ensiz kavisli üst dudak. Fakat farklılıklar da bulunmaktadır. Özellikle burun sırtlarının verilisinde farklılıklar görülür. Yüz kabartmaları sikke portrelerinin güçlü kavisli formları olmaksızın ortaya çıkar. Daha çok tüm etli bölümlerin formu çok yakın modellendirilmiştir.

Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

Görsel kaynağı: <http://viamus.uni-goettingen.de/>

I. Ptolemaios'un karakteristik özelliklerinden olan kaşların dış bitimindeki polster biçimli kısım sikke betimlerinde tıpkı Hildesheim'dan gümüş rölyef betimindeki gibi darp edilmiştir. Kopenhag'daki portre gibi aynı ilk örneğe geriye doğru giden anlayışta başkaca yuvarlak plastik örnekler tanınmamaktadır. Sikke betimleri ve heykeltıraşlık eserleri arasındaki benzerliklere ve farklılıklara yüksek bir değer vermek gerekir mi sorusu akla gelmektedir. Uzmanların büyük çoğunluğu bu karar verici dengelemede daha çok benzerliklere değer vermektedirler.

Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

Antik portrelerin zikredilişinde yazılı kaynaklar ve arkeolojik belgeler birbirlerinden ayrılmaktadırlar. Antik yazarlardan pek çok haber bugün hemen hemen hepsi tahrip olmuş olan kendini gösteren yerlerdeki ünlü eserler hakkındadır. Buna karşın arkeolojik buluntular çoğunlukla portreler korunmuştur. Bunlarda antik literatürde zikredilmeye değer bulunacak kadar önemli değillerdi. Portre araştırmaları bu nedenle bir ikilem içindedir. Portrelerin değerlendirilmesi ile ilgili bazı yollar bulunmaktadır.

- Antik portreler ikonografik ve işçilik olarak takip edilebilirler.
- Ünlü eserler yalnızca yazılı kaynaklarda zikredilmemişlerdir. Aynı zamanda taklitleri de yapılmıştır.

Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

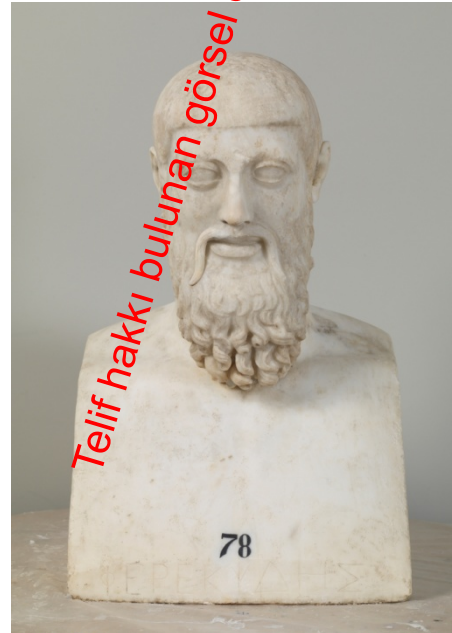
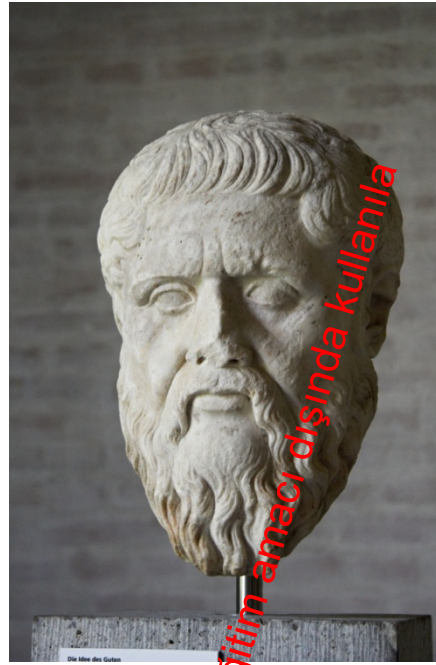
•Grek portreleri Hellenistik döneme kadar güçlü tipolojik bağlara sahiptir. Grek şehirlerindeki vatandaşlar için yapılmış olan mezar anıtlarında çok az tip çeşitlendirilmiştir. Buna ilaveten homojen sayılabilecek bir genel görüş verilmektedir. Buradan da çok bireysel çözümler ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte örneğin tekrar manto taşıyan erkek figürlerine dönüldüğünde kopyadan konuşulamaz.

•Bugün tanınan antik portrelerin büyük çoğunluğu kopyadır. Grek portrelerinin öncüleri sıklıkla birkaç yüzyıl önce ortaya çıkmıştır. Resmi Roma portreleri seri olarak üretilmiştir. Tasarım ve kopyalar zamansal olarak birbirlerinden çok ayrı değildir.

Kopya Kritiđi Roma Kopyalarından Grek Orijinallerine

Çok ünlü Grek kişilikleri çoğunlukla yalnızca Roma kopyalarında eski orijinallerine göre betimlenmiştir. Bu özgün olanlar korunmadığı için kopyaları ile çoğaltılmış ve münferit eserler olarak betimlenmişlerdir. Korunmuş olan kopyaların çoğunlukla mermerden çalışılmış olması özel bir zorluk yaratmaktadır. Bronz eserler nadiren günümüze ulaşmaktadırlar. Bu eserlerin eritilmeleri mümkün olduğu için korunmaları zor olmuştur. Ayrıca bronz ve mermer eserlerde yüzeyin ele alınışı birbirinden farklıdır. Heykeltıraşın ve bronz dökümcünün teknikleri de farklıdır. Bronzda bazı detaylar gerçekleştirilebilir. Saç detayları hatta kirpik bile bronzda verilebilirken taş eserde statik açıdan mümkün değildir.

Platon, Münih
Glyptothek Müzesi

Görsel kaynağı:

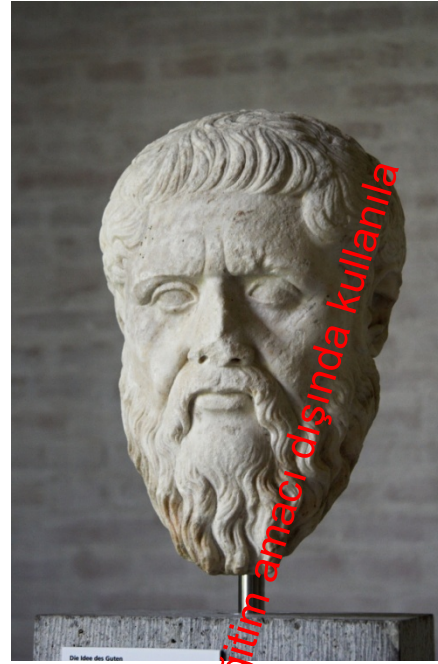
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/97/Head_Platon%2C_Glyptothek_Munich_548_120363.jpg

Tyran Öldürenler
Grubu Aristogeyton
Madrid Prado Müzesi

Görsel kaynağı:

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/aristogiton/5fab711-e43e-4d8b-99a8-8a5552374298>

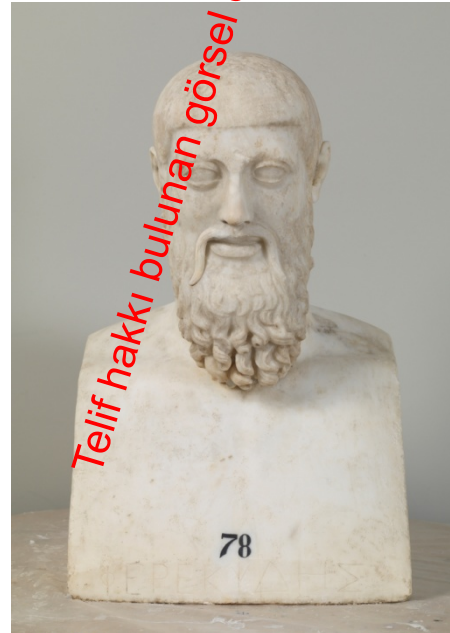
Roma kopyalarında orijinalin bazı özgün yorumları olmak zorundaydı. Bununla birlikte heykeltıraşın kendi zamanının görsel alışkanlıklarının da etkisi vardır. Romalı kopya ustaları kendi atölyelerindeki çalışmalarda Hellenistik ya da Klasik dönemdekinden farklı yüzeyin işlenişi uygulamaktaydılar. Bu yüzden eserlerinde eserin yaratıldığı zamanın izlerini bulabilmek mümkündür.

Platon, Münih
Glyptothek Müzesi

Görsel kaynağı:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/97/Head_Platon%2C_Glyptothek_Munich_548_120363.jpg

Tyran Öldürenler
Grubu Aristogeyton
Madrid Prado Müzesi

Görsel kaynağı:

<https://www.museodelprado.es/en/the-collection/art-work/aristogiton/5fabb711-e43e-4d8b-99a8-8a5552374298>

Bronz, Alçı ve Mermer Aristogeiton

Telif hakkı bulunan görsel eğitim amacı dışında kullanılamaz

Aristogeiton Baiae

Aristogeiton, Madrid

Görsel kaynağı: [https://arachne.uni-koeln.de/arachne/index.php?view\[layout\]=objekt_item&search\[constraints\]\[objekt\]\[searchSeriennummer\]=80576](https://arachne.uni-koeln.de/arachne/index.php?view[layout]=objekt_item&search[constraints][objekt][searchSeriennummer]=80576); <http://www.shca.ed.ac.uk/undergraduate/collection/Casts/Photos/cast12.jpg>